

EVROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument zasedanja

A7-0118/2014

21.2.2014

POROČILO

o vlogi premoženjskih pravic, lastnine in ustvarjanja bogastva pri
izkoreninjenju revščine in spodbujanju trajnostnega razvoja v državah v
razvoju
(2013/2026(INI))

Odbor za razvoj

Poročevalec: Nirj Deva

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	14
MNENJE ODBORA ZA PRAVICE ŽENSK IN ENAKOST SPOLOV	19
IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU	23

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o vlogi premoženjskih pravic, lastnine in ustvarjanja bogastva pri izkoreninjenju revščine in spodbujanju trajnostnega razvoja v državah v razvoju (2013/2026(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju člena 17 splošne deklaracije Združenih narodov o človekovih pravicah, ki obravnava pravico do premoženja,
- ob upoštevanju deklaracije tisočletja z dne 8. septembra 2000, ki določa razvojne cilje tisočletja, zlasti prvega, tretjega in sedmega cilja,
- ob upoštevanju skupne izjave Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, ter Evropskega parlamenta in Komisije o razvojni politiki Evropske unije: „Evropsko soglasje“, podpisane 20. decembra 2005, zlasti odstavkov 11 in 92,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 19. oktobra 2004 z naslovom „Smernice EU za podporo postopkov oblikovanja zemljiške politike in reform v državah v razvoju“ (COM(2004)0686),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 31. marca 2010 z naslovom „Okvir politike EU za pomoč državam v razvoju pri reševanju vprašanja zanesljive preskrbe s hrano“ (COM(2010)0127),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 13. oktobra 2011 z naslovom „Povečanje učinka razvojne politike EU: agenda za spremembe“ (COM(2011)0637),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 27. februarja 2013 z naslovom „Dostojno življenje za vse: izkoreninjenje revščine in zagotavljanje trajnostne prihodnosti sveta“ (COM(2013)0092),
- ob upoštevanju smernic z naslovom „Smernice zemljiške politike EU: smernice za podporo načrtovanju in reformi zemljiške politike v državah v razvoju“, ki jih je Komisija sprejela novembra 2004,
- ob upoštevanju študije Programa Združenih narodov za naselja (UN-Habitat) iz leta 2008 z naslovom „Varnost zemljiških pravic za vse“ in priložnika UN-Habitat z naslovom „Kako oblikovati zemljiško politiko v korist revnim: postopek, vodila in spoznanja“,
- ob upoštevanju poročila posebnega poročevalca Združenih narodov Olivieja De Schutterja z dne 11. junija 2009 o pravici do hrane z naslovom „Odkup in dajanje v najem velikih zemeljskih površin: osrednja načela in ukrepi za spopadanje z izzivom na področju človekovih pravic“,
- ob upoštevanju deklaracije o izzivih urbanizacije in zmanjšanju revščine v državah AKP, sprejete v Nairobiju v Keniji leta 2009,

- ob upoštevanju izjave, sprejete na svetovnem vrhu o zanesljivi preskrbi s hrano novembra 2010 v Rimu,
 - ob upoštevanju izjave o odpravi barakarskih naselij: svetovni izziv za leto 2020, sprejete na mednarodni konferenci, ki je potekala v Rabatu v Maroku od 26. do 28. novembra 2012,
 - ob upoštevanju izjave o trajnostni urbanizaciji kot odzivu na izkoreninjenje revščine v mestih, sprejete na drugi tristranski konferenci med AKP, Evropsko komisijo in programom UN-Habitat, ki je potekala v Kigaliju v Ruandi od 3. do 6. septembra 2013,
 - ob upoštevanju deklaracije Združenih narodov o pravicah avtohtonih ljudstev (UNDRIP) in Konvencije o domorodnih ljudstvih in plemenih (št. 169) Mednarodne organizacije dela iz leta 1989,
 - ob upoštevanju načel za odgovorne naložbe v kmetijstvu, ki spoštujejo pravice, sredstva za preživljanje in vire (PRAI), prostovoljnih smernic Organizacije za prehrano in kmetijstvo za odgovorno upravljanje zemljiške posesti, ribištva in gozdov v okviru prehranske varnosti na državni ravni ter okvira in smernic Afriške unije za zemljiško politiko v Afriki (ALPFG),
 - ob upoštevanju priporočil delovne skupine na visoki ravni, naj razvojna agenda po letu 2015 vključuje cilj v zvezi z upravljanjem zemljiške posesti za ženske in moške ter prizna, da morajo ženske in dekleta med drugim imeti enako pravico, da imajo v lasti zemljišča in druga sredstva,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 27. septembra 2011 o okviru politike EU za pomoč državam v razvoju pri reševanju vprašanja zanesljive preskrbe s hrano¹,
 - ob upoštevanju člena 48 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za razvoj ter mnenja Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A7-0118/2014),
- A. ker lahko premoženjske pravice opredelimo kot pravila, ki urejajo pogoje, pod katerimi posamezne zainteresirane strani, skupnosti, javni in zasebni subjekti pridobijo ter ohranijo dostop do opredmetenih in neopredmetenih sredstev na podlagi formalnega prava ali običajnih določb; ker je v skladu s programom UN-Habitat pravica do zemljiške posesti po svojem izvoru lahko formalna (lastništvo, zakup, javni in zasebni najem), običajna ali verska, ker je v smernicah zemljiške politike EU navedeno, da zemljiške pravice niso vedno omejene na zasebno lastništvo v strogem smislu, temveč lahko pomenijo ravnovesje med individualnimi pravicami in dolžnostmi ter kolektivnimi ureditvami na različnih ravneh;
- B. ker 1,2 milijarde ljudi po vsem svetu prebiva na lastnini, za katero nima formalnih pravic, in živi brez stalnega bivališča ali dostopa do zemlje; zlasti ker več kot 90 % podeželskega prebivalstva v podsaharski Afriki (od katerega se 370 milijonov ljudi šteje

¹ UL C 56 E, 26.2.2013, str. 75.

za revne) dostopa do zemlje in naravnih virov na podlagi pravno negotovih, običajnih ali neformalnih sistemov posesti;

- C. ker se skupna vrednost nezakonitega in nevpisanega premoženja ocenjuje na 9,3 bilijona USD, kar je 93-krat več od skupnega zneska tuje pomoči, dodeljene državam v razvoju v zadnjih 30 letih;
- D. ker kljub temu, da je bil 7. razvojni cilj tisočletja (11. specifični cilj), katerega namen je do leta 2020 izboljšati življenje 100 milijonov prebivalcev barakarskih naselij, izpolnjen, pa absolutno število takih prebivalcev (ki jih je leta 2012 po ocenah 863 milijonov) še vedno narašča; ker po ocenah programa UN-Habitat v barakarskih naseljih živi vsaj milijarda ljudi, do leta 2050 pa naj bi v njih po ocenah živel že tri milijarde ljudi; ker člen 11 Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah vsakomur priznava pravico do stanovanja in stalnega izboljševanja njegovih življenjskih razmer;
- E. ker na podeželskih območjih približno 200 milijonov ljudi (skoraj 20 odstotkov revnih na svetu) nima dostopa do dovolj zemlje za preživetje; ker so zemljišča na podeželju pod mnogimi pritiski, kot so rast prebivalstva, sprememba rabe zemljišč, tržne naložbe, degradacija okolja zaradi suše, erozija tal in izčrpavanje hranilnih snovi ter naravne nesreče in spori; ker je zagotavljanje zemljiških pravic nujno za spodbujanje socialne stabilnosti z zmanjševanjem negotovosti in sporov zaradi zemlje;
- F. ker zasebni vlagatelji in vlade kažejo vse večji interes po odkupu ali dolgoročnem zakupu velikih delov ornih zemljišč, pretežno v državah v razvoju, v Afriki in Latinski Ameriki;
- G. ker z določanjem zavezujočih ciljev in subvencioniranjem biogoriv EU vsaj posredno prispeva k prilaščanju zemljišč v državah v razvoju, saj spodbuja špekulacije z orno zemljo, zlasti najrodovitnejšo in tisto, ki se nahaja v bližini pristanišč ali cest; ker to še dodatno ogroža varnost posesti za male kmete, kar ima lahko negativne posledice na prehransko varnost lokalnih skupnosti;
- H. ker politične oblasti samovoljno dodeljujejo zemljo, kar povzroča korupcijo, negotovost, revščino in nasilje;
- I. ker so vprašanja upravljanja zemljišč tesno povezana z glavnimi izzivi 21. stoletja, namreč s prehransko varnostjo, pomanjkanjem energije, rastjo mest in prebivalstva, degradacijo okolja, podnebnimi spremembami, naravnimi nesrečami in reševanjem sporov, kar krepi potrebo po dajanju prednosti celoviti zemljiški reformi;
- J. ker po ocenah za 1,4 milijarde hektarjev zemlje na svetu veljajo običajne norme; ker se obstoječe strukture zemljiške posesti v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki močno razlikujejo med seboj in pri formalizaciji zemljiške ureditve ni mogoče zanemariti lokalnih, običajnih lastniških ali skupnostnih dogovorov, ki so se razvili;
- K. ker ima vsak posameznik na podlagi člena 25 Splošne deklaracije o človekovih pravicah pravico do pridobivanja virov ali sredstev, potrebnih za proizvodnjo ali zagotavljanje hrane v zadostnih količinah za njegovo preživetje;

- L. ker Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk določa, da imajo ženske in oba zakonca enake pravice v zvezi z lastništvom in pridobivanjem premoženja; ker pa mnogi režimi zemljiške posesti in premoženjskih pravic diskriminirajo ženske bodisi formalno bodisi v praksi;
- M. ker v mnogih državah v razvoju premoženjskih pravic žensk, zagotovljen dostop do zemlje in dostop do varčevanja ter posojil za ženske niso družbeno priznani, ker ženske na taki diskriminacijski podlagi izredno težko zakonito uveljavljajo premoženjske pravice in zlasti pravice do dedovanja;
- N. ker razvite države v državah v razvoju vse pogosteje odkupujejo velika zemljišča za komercialne ali strateške namene, kot so kmetijska proizvodnja, prehranska varnost ter proizvodnja energije in biogoriv, s čimer se v teh državah kršijo zlasti premoženjske pravice žensk; ker ženske v državah v razvoju pogosto nimajo možnosti za izkoriščanje pravne pomoči in zastopstva, da bi se uspešno pritožile zoper kršitve premoženjskih pravic;
- O. ker je zagotavljanje varnosti zemljiških pravic za ženske pomembno za zmanjševanje revščine glede na vlogo žensk kot pridelovalk hrane na podeželskih in primestnih območjih ter njihovo odgovornost za prehranjevanje družinskih članov; ker imajo ženske, ki predstavljajo 70 % afriških kmetov, formalno v lasti le borna 2 % zemljišč; ker nedavni podatki programov v Indiji, Keniji, Hondurasu, Gani, Nikaragvi in Nepaluh kažejo, da imajo gospodinjstva, ki jih vodijo ženske, zanesljivejšo prehransko varnost, boljše zdravstveno varstvo in močnejši poudarek na izobrazbi kot gospodinjstva, ki jih vodijo moški;
- P. ker ženske in deklice predstavljajo več kot 60 % oseb, ki kronično trpijo lakoto, in ker od 60 do 80 % hrane v državah v razvoju pridelajo ženske¹;
- Q. ker ima približno 370 milijonov avtohtonega prebivalstva po vsem svetu močne duhovne, kulturne, socialne in ekonomske vezi s svojo tradicionalno zemljo, ki se po navadi upravlja skupnostno;
- R. ker člen 17 Splošne deklaracije o človekovih pravicah vsakomur priznava pravico do premoženja, tako samemu, kakor tudi skupno z drugimi, in da premoženje nikomur ne sme biti samovoljno odvzeto;
- S. ker je dostop do zemlje za avtohtono prebivalstvo zavarovan s posebnimi oblikami zaščite v skladu s Konvencijo Mednarodne organizacije dela št. 169 in Deklaracijo Združenih narodov o pravicah avtohtonih ljudstev;
- T. ker člen 10 Deklaracije Združenih narodov o pravicah avtohtonih ljudstev zagotavlja pravico, da se avtohtonih prebivalcev ne sme s silo preseliti z njihove zemlje ali ozemelj in da preselitev ni dovoljena brez njihovega svobodnega, predhodnega in ozaveščenega soglasja in dogovora o pravični in pošteni odškodnini ter, kjer je mogoče, možnosti vrnitve;

¹ Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), poročilo št. 5, Gospodarski in socialni obeti, avgust 2009.

Zemljiške pravice, skupaj s premoženjskimi pravicami, in ustvarjanje bogastva

1. meni, da vpisane premoženjske pravice in varne zemljiške pravice spodbujajo gospodarsko rast, če se zemljo lahko uporabi kot zavarovanje, povečujejo dostop do kapitala in tako spodbujajo produktivnost in naložbe, obenem pa krepijo socialno kohezijo in mir;
2. poudarja, da zagotavljanje zemljiških pravic in večje enakost pri dostopu do zemlje postavljata varne temelje za preživetje, gospodarske priložnosti in za proizvodnjo hrane v gospodinjstvih na podeželskih območjih;
3. poudarja dejstvo, da je treba poleg individualnega vpisovanja zemljiških pravic prepoznati še različne druge možnosti posesti, vključno z nadgradnjo običajnih sistemov za pravno eno v programu UN-Habitat;
4. poudarja, da varnost zemljiške posesti za male kmete, ki predstavljajo 95 % potencialnih lastnikov zemljišč v državah v razvoju, spodbuja lokalno gospodarstvo, povečuje prehransko varnost, zmanjšuje preseljevanje in upočasnjuje urbanizacijo v smislu barakarskih naselij; poudarja, da se je na primer v Etiopiji, kjer so bile uvedene premoženjske pravice, produktivnost samo zaradi te spremembe v treh letih povečala za do 40 % na jutro (40,5 arov)¹;
5. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so ženske zaradi kulturnih tradicij glede varnosti posesti pogosto odvisne od moških sorodnikov in brez pravnega varstva; poudarja mednarodne obveznosti držav, da zagotovijo minimalne ekonomske, socialne in kulturne pravice, ki vključuje obveznost vlad, da zagotovijo, da upravljanje zemljišč ni diskriminatorno, zlasti do žensk in revnih, in ne krši drugih človekovih pravic;
6. poudarja dejstvo, da zagotavljanje pravice ljudem, da sprejemajo odločitve o svojih sredstvih, skupaj s formalnimi določbami o dediščini, močno spodbujajo male kmete k trajnostnim naložbam v zemljišča, terasiranju in namakanju ter blaži učinke podnebnih sprememb; glede tega ugotavlja, da so študije pokazale, da je po ocenah za gospodinjstvo s popolnoma varnim in prenosljivim zemljiščem 59,8 % bolj verjetno, da bo vlagalo v terasiranje, kot gospodinjstvo, ki v naslednjih petih letih pričakuje prerazporeditev znotraj vasi;
7. ugotavlja, da si lahko človek na podlagi listine o lastništvu zemlje po razumni obrestni meri izposodi denar, ki ga lahko uporabi za ustanovitev in razvoj podjetja; poudarja, da varstvo premoženjskih pravic lahko spodbuja konkurenčno poslovno okolje za razvoj podjetniškega in inovativnega duha;
8. priznava, da premagati razkorak med zakonitostjo, legitimnostjo in praksami z oblikovanjem mehanizmov zemljiške posesti na podlagi skupnih norm pomeni izziv, pri čemer je treba najprej priznati obstoječe pravice, ob tem pa zagotoviti, da bodo moški in ženske ter ranljive skupine v državah v razvoju imeli varne pravice do zemlje in sredstev ter bodo v celoti zavarovani pred različnimi interesi, zaradi katerih bi jim lahko

¹ USAID Etiopija, <http://ethiopia.usaid.gov/programs/feed-future-initiative/projects/land-administration-nurture-development-land>

zasegli premoženje;

9. ostro obsoja prilaščanje zemljišč, ki revnemu kmečkemu in tradicionalnemu nomadskemu prebivalstvu nezakonito odvzema zemljo brez ustreznega nadomestila; poudarja dejstvo, da je bilo med letoma 2000 in 2013¹ najmanj 32 milijonov hektarjev zemlje po vsem svetu predmet najmanj 886 velikih nadnacionalnih zemljiških kupčij; poudarja dejstvo, da ta številka verjetno predstavlja močno podcenjeno oceno dejanskega števila sklenjenih velikih zemljiških kupčij;
10. poziva Komisijo in države članice, naj v svojih politikah za razvojno pomoč upoštevajo dejstvo, da vlagatelji iz razvitih držav v velikem obsegu odkupujejo zemljišča v državah v razvoju, zlasti na afriški celini, kar vpliva na lokalne kmete in je pogubno za ženske in otroke, ter naj jih zaščiti pred obubožanjem, lakoto in prisilnim izgonom iz njihovih vasi in z njihove zemlje;
11. poudarja, da je odprava javnih spodbud za proizvodnjo biogoriv iz kmetijskih pridelkov in subvencij eden od načinov za boj proti prilaščanju zemljišč;
12. opozarja, da kadar zemljiške pravice niso varne in je upravljanje šibko, to pomeni veliko tveganje za lokalne skupnosti v smislu neustrezne prehranske varnosti, nevarnosti razseljevanja ter izгона kmetov in pastirjev; zato poziva države članice EU, naj v državah v razvoju podprejo nacionalne zmogljivosti za krepitev sistemov upravljanja;
13. poudarja dejstvo, da Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah in Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah priznavata pravico do samoodločbe, ki je opredeljena kot pravica vseh narodov, da svobodno razpolagajo s svojimi naravnimi bogastvi in viri, in da oba pakta določata, da nobena oseba ne sme biti prikrajšana za svoja lastna sredstva za obstoj; zato poudarja, da morajo pogajanja o obsežnih zakupih ali odkupih zemljišč predvideti preglednost, ustrezno in ozaveščeno sodelovanje lokalnih skupnosti, ki jih zakupi ali odkupi zemlje zadevajo, in odgovornost pri uporabi prihodkov, ki bi morali koristiti lokalnemu prebivalstvu;
14. poziva Komisijo in države članice, naj v okviru OZN preučijo učinek takšnega odkupovanja zemljišč na dezertifikacijo kmetijskih zemljišč, na izgubo pravic žensk do prebivanja in dostopa do zemlje, zlasti samskih žensk ali mater samohranilk, na prehransko varnost in na sposobnost preživetja žensk in njihovih otrok ter vzdrževanih oseb;
15. poudarja, da bi morali naložbeni sporazumi o obsežnih odkupih ali zakupih zemljišč ustrezno upoštevati pravico sedanjih uporabnikov zemljišč in pravice delavcev, ki delajo na kmetijah; meni, da bi bilo treba obveznosti vlagateljev jasno opredeliti in bi morale biti izvršljive, na primer z vključitvijo mehanizmov sankcij za primere nespoštovanja človekovih pravic; meni, da bi morale vse zemljiške kupčije vključevati tudi pravno obveznost, da se določen minimalni odstotek pridelkov proda na lokalnem trgu;

¹ <http://www.landmatrix.org/get-the-idea/global-map-investments/>

Načrt za varne zemljiške pravice, vključno s premoženjskimi pravicami, in trajnostno upravljanje zemljišč v državah v razvoju

16. poudarja dejstvo, da zemljiška reforma zahteva prožnost, prilagojeno lokalnim, socialnim in kulturnim pogojem, kot so tradicionalne oblike plemenskega lastništva, ter bi morala biti osredotočena na zagotavljanje pravic najranljivejšim;
17. poudarja dejstvo, da je soobstoj običajnih zemljiških režimov in vsiljenih kolonialnih modelov eden od glavnih razlogov za razširjeno negotovost v zvezi z zemljišči v državah v razvoju; zato poudarja, da je nujno priznati legitimnost običajnih dogovorov glede posesti, ki posameznikom in skupnostim zagotavljajo zakonske pravice ter preprečujejo odvzem in zlorabe zemljiških pravic, ki so še zlasti pogosti med afriškimi skupnostmi in velikimi avtohtonimi ljudstvi v Latinski Ameriki;
18. poudarja, da ima urejanje varnosti posesti za mestne skvoterje velik učinek na stanovanjske naložbe, pri čemer študije kažejo, da se stopnja stanovanjskih prenov poveča za več kot 66 %;
19. poudarja, da bi se reforma zemljiške posesti morala začeti z zbiranjem točnih podatkov o zemljiščih in sistematičnim vpisovanjem pravic s pomočjo katastrskega kartiranja z uporabo cenovno ugodnih tehnologij, kot so mobilne tehnologije in orodja za spremljanje na podlagi sistemov GPS, GPRS in GIS; poziva k popolni odprtosti ter spodbuja razvoj in regionalno izmenjavo geografskih informacijskih sistemov, vključno s satelitskimi posnetki in posnetki iz zraka, ob upoštevanju tehnologij za participativno kartiranje; čestita Ruandi za napredek, ki ga je dosegla v zvezi s podatki o zemljiščih, kar je omogočilo vpis vseh zemljišč v državi v izjemno kratkem času;
20. svari pred uporabo univerzalnega pristopa za zagotavljanje varnosti zemljišča; poudarja dejstvo, da so formalne službe zemljiške administracije najučinkovitejše, če se zagotavljajo na lokalni ravni; meni, da je učinkovito zagotavljanje varnih zemljiških pravic torej odvisno od reforme centraliziranih državnih služb upravljanja zemljišč, da bi pristojnosti prenesli na lokalne in običajne institucije; meni, da je vpisovanje zemljišč nato mogoče izboljšati z računalniškim vodenjem zemljiških knjig in katastrskih sistemov;
21. opozarja, da za podeželsko prebivalstvo kmetijstvo ostaja temeljni vir preživetja in prehranske varnosti; vendar ugotavlja, da so zemljišča na podeželju pod mnogimi pritiski zaradi rasti prebivalstva, spremembe rabe zemljišč, tržnih naložb in degradacije okolja zaradi suše, erozije tal in izčrpavanja hranilnih snovi ter naravnih nesreč in sporov; v zvezi s tem verjame, da je zagotavljanje zemljiške posesti za podeželsko prebivalstvo bistveno za uresničevanje razvojnih ciljev tisočletja; meni, da lahko različni instrumenti politike pomagajo obravnavati te izzive in da jih je treba prilagoditi lokalnim razmeram;
22. meni, da bi morali vladni uradniki najprej prepoznati sisteme upravljanja in zemljiške posesti, ki že obstajajo, nato pa bi jih morali nadgraditi v korist revnih in ranljivih skupin;
23. verjame, da decentralizacija upravljanja zemlje zagotavlja pravice lokalnim skupnostim

in posameznikom ter usmerja pozornost v potrebo po odpravljanju korupcije, ki jo vsiljujejo lokalni veljaki s kupčijami s tujimi vlagatelji, in kakršnih koli zahtev po nevpisanih parcelah;

24. poudarja, da lahko do vsake spremembe v uporabi zemljišč pride samo s svobodnim, predhodnim in ozaveščenim soglasjem zadevnih lokalnih skupnosti; opozarja, da so avtohtonim ljudstvom zagotovljene posebne oblike varstva njihovih zemljiških pravic po mednarodnem pravu; v skladu z Deklaracijo Združenih narodov o pravicah avtohtonih ljudstev vztraja, da države zagotovijo učinkovite mehanizme za preprečevanje in popravilo dejanj, katerih namen ali posledica je odvzem zemlje, ozemelj ali sredstev avtohtonim ljudstvom;
25. ugotavlja, da se omejen delež zemlje, ki je vpisan v Afriki (10 %), vpisuje z uporabo zastarelih sistemov, ki omogočajo napake; poudarja dejstvo, da je po ocenah Svetovne banke¹ 27 gospodarstev, ki so v zadnjih sedmih letih posodobila svoje zemljiške knjige, prepolovilo čas za prenos lastnine ter tako povečalo preglednost, zmanjšalo korupcijo in poenostavilo pobiranje prihodkov; poudarja, da bi bilo v razvojni politiki treba na prednostno mesto postaviti vzpostavitev in izboljšanje zemljiških registrov v državah v razvoju;
26. opozarja, da je varnost posesti mogoče zavarovati na različne načine pod pogojem, da so pravice uporabnikov in lastnikov zemljišč jasne: opozarja, da je poleg formalnih zemljiških pravic varnost mogoče doseči na podlagi jasnih dolgoročnih najemnih pogodb ali formalnega priznavanja običajnih pravic in neformalnih poravnav z dostopnimi in učinkovitimi mehanizmi reševanja sporov; poziva EU, naj podpora usmeri v razvoj zmogljivosti in programe usposabljanja za upravljanje zemljišč z namenom zagotavljanja zemljiških pravic revnim in ranljivim skupinam, vključno s katastrskimi izmerami, vpisom zemljišč ter prizadevanji za opremljanje izobraževalnih ustanov v državah v razvoju;
27. poziva EU, naj okrepi zmogljivosti sodišč v državah v razvoju za učinkovito uveljavljanje stvarnega prava, reševanje zemljiških sporov in obravnavo razlastitev kot del celostnega pristopa k utrditvi sodnih sistemov in pravne države;
28. poziva EU, naj državam v razvoju pomaga izvajati zemljiške reforme, zlasti za spodbujanje sodelovanja vseh zainteresiranih strani in v povezavi s programi ozaveščanja, da bodo pravice vseh sodelujočih strani, zlasti revnih in ranljivih ljudi, v celoti spoštovane; navaja primer Madagaskarja in lokalnih zemljiških uradov, kjer so enostavne lokalne pobude močno olajšale vpis zemljiških pravic;
29. poudarja dejstvo, da oblikovanje dobrih javnofinančnih politik v državah v razvoju s krepitvijo vpisovanja zemljišč in razmejevanjem funkcij njihovega vrednotenja znatno povečuje letne prihodke od transakcij z zemljišči, tako kot na Tajskem, kjer so se v obdobju 10 let šestkratno povečali;
30. poziva EU, naj s pomožnimi podpornimi mehanizmi močno podpre naložbe novih lastnikov zemljišč v novo opremo, ob tem pa omogoči lažji prenos tehnologij in

¹ 2012b. Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World. Washington, DC: Svetovna banka.

usposabljanje novih lastnikov zemljišč za uporabo inovativnih tehnik in najboljših praks;

31. poudarja, da formalno priznanje zemljiških pravic ženskam ne vodi samodejno v učinkovito uresničevanje teh pravic; poziva EU, naj v svojih programih zemljiških reform posveti posebno pozornost dovzetnosti žensk za spremembe v družinski strukturi in stopnji, do katere lahko ženske uveljavijo svoje pravice, ter zagotovi, da bodo listine gospodinjstev o zemljiški pravici vsebovale imeni obeh zakoncev;
32. poziva Komisijo in države članice, naj v okviru razvojnih in humanitarnih politik zagotovijo, da bodo države v razvoju v zvezi s premoženjskimi pravicami sprejele zakonodajne ukrepe za spodbujanje enakosti med spoloma in preprečevanje diskriminacije na podlagi etnične pripadnosti, rase in osebnega stanja ter preučile, kako bi lahko odpravile pomembne družbene, politične in kulturne omejitve pri pridobivanju zemljiških pravic;
33. poziva delegacije EU v državah v razvoju, naj spremljajo premoženjske pravice žensk in zagotovijo, da ne bodo kršene, ter tako ženske zaščitijo pred nevarnostjo revščine in socialne izključenosti;
34. poziva EU, naj podpre prizadevanja držav v razvoju pri reformiranju trgov najema zemljišč, da bi zagotovile dostop do zemlje revnim in spodbudile rast, ob tem pa se izognile pretiranemu omejevanju zakupnih trgov;

Postavljanje zemljiških pravic, skupaj s premoženjskimi pravicami, v središče razvojne politike EU

35. poudarja dejstvo, da so obsežni odkupi zemljišč med drugim neposredna posledica slabega upravljanja zemljišč v državah v razvoju; poudarja, da bo zagotavljanje jasnih in varnih premoženjskih pravic posameznikom in skupnostim omogočilo pregled nad pogodbenimi dogovori in preprečilo prilaščanje zemljišč; poudarja, da bi morala pomoč EU prispevati h krepitvi institucionalnih zmogljivosti, potrebnih za zagotavljanje varnosti zemljiških pravic, z obravnavanjem iskanja donosov, birokratske nedejavnosti ter korupcije in nesprejemljivih praks;
36. priporoča sodelovanje EU pri svetovnih zemljiških pobudah; poudarja dejstvo, da ima EU kot svetovni vodilni razvojni akter možnost izboljšati svoj pristop, ki je trenutno omejen tako v smislu obsega kot prepoznavnosti, do obravnavanja zemljiške posesti;
37. ugotavlja, da mora poleg izboljšanja sistemov premoženjskih pravic v državah v razvoju cilj EU biti ljudem zagotoviti dostop do shem socialne varnosti in zavarovanja, da bodo lahko zavarovali svoje življenjske pogoje in sredstva v primeru nesreče ali pretresov;
38. priporoča posodobitev smernic zemljiške politike EU iz leta 2004 ob usklajevanju z državami članicami, da se ocenijo trenutni izzivi glede posesti in se prispeva k uvajanju novih cenovno ugodnih tehnologij za kartiranje in upravljanje zemljišč;
39. poziva k izvajanju prostovoljnih smernic za odgovorno upravljanje zemljiške posesti,

ribištva in gozdov;

40. poziva Komisijo, naj določi jasno opredeljeno proračunsko vrstico za premoženjske pravice, pri čemer naj s perspektive malega obsega preide na dolgoročno zemljiško reformo, ki bo racionalizirala zemljiško posest;
41. poudarja, da se bo izziv zagotavljanja varnih zemljiških pravic za razseljene osebe in begunce zaradi pritiska podnebnih sprememb verjetno še povečal; poudarja, da je vzpostavljane legitimnih institucij za upravljanje dostopa do zemlje pri ponovnem naseljevanju migrantov in beguncev bistvenega pomena, kot tudi v primeru vračanja premoženja prvotnim lastnikom; zato poziva EU, naj izboljša svojo pomoč v zvezi z vključevanjem zemljiških pravic v humanitarno in razvojno odzivanje na nesreče ali državljanske vojne, pri čemer morajo zemljiške politike zagotoviti varne zemljiške pravice različnim etničnim, družbenim ali generacijskim skupinam na pravičen način;
42. poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo pravice žensk glede dostopa do zemlje, dedovanja, posojil in prihrankov po koncu spopadov, zlasti v državah, kjer pravice žensk niso pravno zavezujoče in družbeno priznane ter kjer z vidika spola pristranska zakonodaja, tradicionalni odnos do žensk in socialne hierarhije, v katerih prevladujejo moški, predstavljajo ovire pri doseganju enakosti in pravične obravnave žensk; poziva EU, naj spodbudi vključevanje nedavno ustanovljene organizacije OZN za ženske v to vprašanje;
43. pozdravlja pobudo za preglednost lastništva zemljišč, sproženo na srečanju skupine G8 junija 2013 na podlagi pobude za preglednost v ekstraktivni industriji in zavedanja, da je preglednost lastništva podjetij in zemlje, skupaj z varnimi premoženjskimi pravicami in trdnimi institucijami, ključnega pomena za zmanjševanje revščine; kljub temu poudarja, da je treba okrepiti prizadevanja, da se omogoči izvedba učinkovite zemljiške reforme;
44. priporoča, naj se premoženjske pravice in varnost zemljiške posesti za vse vključijo kot cilj v razvojno agendo po letu 2015, da se zagotovi trdno upravljanje zemljišč kot ključ za uresničevanje razvojnih ciljev tisočletja in izkoreninjenje revščine;
45. ponovno poudarja, da se je EU zavezala, da bo v okviru trajnostnega razvoja zmanjšala revščino po svetu, in da bi morala EU v vse svoje politike in postopke v zvezi z odnosi z državami v razvoju¹ kot izrazito komponento vključiti enakost med spoloma;
46. poudarja dejstvo, da je treba okrepiti politiko za zagotovitev enakega dostopa žensk do lastnine v državah v razvoju, kot ga imajo moški; meni, da je to treba upoštevati v državnih programih, poleg tega pa je treba poskrbeti še za nujne finančne podporne mehanizme (kot so varčevanje, posojila, nepovratna sredstva, mikrokrediti in zavarovanje); meni, da bodo te okrepljene politike prispevale h krepitvi vloge žensk in nevladnih organizacij ter spodbudile podjetništvo žensk; meni, da bodo izboljšale izobraženost žensk o pravnih in finančnih zadevah, podprle izobraževanje deklet, povečale širjenje in dostop do informacij ter vzpostavile storitve pravne pomoči ter usposabljanje ponudnikov finančnih storitev za občutljivost glede vidika spola;

¹ UL C 46, 24.2.2006.

47. poziva Komisijo in države članice, naj pri razvojnem delu dejavno spodbujajo podjetništvo žensk in premoženjske pravice kot del procesa povečevanja neodvisnosti žensk od svojih zakonskih partnerjev in krepitev gospodarstva njihovih držav;
48. opozarja, da je 15. oktober razglašen za svetovni dan kmečkih žensk, in poziva Evropsko unijo ter države članice, naj v državah v razvoju spodbujajo kampanje za ozaveščanje;

*

* *

49. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, vladam in parlamentom držav članic, generalnemu sekretarju Združenih narodov, predsedniku Svetovne banke, Združenju držav jugovzhodne Azije, Evro-latinskoameriški parlamentarni skupščini in Skupni parlamentarni skupščini AKP-EU.

OBRAZLOŽITEV

Status quo glede premoženjskih pravic in varnosti zemljiške posesti v državah v razvoju

Člen 17 Splošne deklaracije o človekovih pravicah določa, da ima „vsakdo pravico do premoženja, tako sam, kakor tudi skupno z drugimi. Nikomur ne sme biti premoženje samovoljno odvzeto“.

Kljub temu 1,2 milijarde ljudi po vsem svetu prebiva na zemljiščih, za katera nima formalnih pravic, in živi brez stalnega bivališča ali dostopa do zemlje¹.

Poleg tega, čeprav razvojni cilji tisočletja priznavajo potrebo po obravnavi varnosti prebivalcev barakarskih naselij in mestnih skvoterjev v državah v razvoju ter želijo izboljšati življenje vsaj 100 milijonov prebivalcev barakarskih naselij do leta 2020, ta cilj močno zaostaja; 90 % novih urbanih naselij v podsaharski Afriki je barakarskih naselij, do leta 2050² pa naj bi po ocenah v barakarskih naseljih živelo že 3 milijarde ljudi.

Toda teh sredstev ni mogoče zavarovati ali uporabiti. Predstavlja mrtev, nezakonit kapital. Nihče ne more vedeti, kdo ima v lasti kaj, sredstev ni mogoče pretvoriti v njihovo polno kapitalsko vrednost in s premoženjem ni mogoče trgovati izven ozkega kroga lokalnih prebivalcev, ki se poznajo in si zaupajo, ter jih ni mogoče uporabiti kot zavarovanje ali jamstvo za nadaljnje naložbe.

Hkrati je v državah v razvoju postopek za izstop iz neformalnosti in pridobitev statusa vpisanega pravnega subjekta povezan z visokimi denarnimi in postopkovnimi stroški ter traja več let, preden je zaključen. Skupine raziskovalcev Hernanda de Sota so ugotovile, da v Peruju pridobitev zakonskega dovoljenja za gradnjo hiše na državnem zemljišču in dodelitev pravnega lastništva za to zemljišče traja 6 let in 11 mesecev, vključuje pa 728 korakov³.

Skupna vrednost tega nezakonitega in nevpisanega premoženja se ocenjuje na 9,3 bilijona USD, kar je 93-krat več od skupnega zneska tuje pomoči, dodeljene državam v razvoju v zadnjih 30 letih⁴. Glede na to bi se vzpostavitev zakonskih sistemov za pravno premoženje in zagotavljanje pravic ljudem, da bi upravljali svoja sredstva, lahko izkazala za največjo razvojno zgodbo 21. stoletja, hkrati pa tudi za največji izziv.

Morebitni vpliv premoženjskih pravic in varnosti zemljiške posesti v državah v razvoju

Trditev, da premoženjske pravice korenito vplivajo na gospodarski razvoj in zmanjšujejo revščino, ne temelji na hipotetičnem modelu. Treba se je samo ozreti v 19. stoletje, da ugotovimo, kako je sistem pravnega premoženja postal stopnišče, ki je ZDA in zahodne

¹ Tim Hansted, *President and CEO Landesa (Rural Development Institute)*.

² *Global Land Tool Network*, poročilo št. 1, marec 2010.

³ Hernando De Soto, *The Mystery of Capital – Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else*, 2001.

⁴ isto.

države popeljalo iz univerzuma sredstev v njihovi naravni obliki v konceptualni univerzum ustvarjanja kapitala, v katerem je mogoče izkoristiti celoten produktivni potencial sredstev.

Današnje države v razvoju imajo tako kot Amerika pred 200 leti tri možnosti: da se ne zmenijo nepravne dogovore, ki jih sklepajo „reveži brez zemlje“ in mestni skvoterji, da podeljujejo koncesije glede na površino zemljišč ali pa da postanejo zagovornice nepravnih subjektov.

Vse glavne izzive 21. stoletja – prehransko varnost, pomanjkanje energije, pomanjkanje vode, rast mest in prebivalstva, degradacijo okolja, podnebne spremembe, naravne nesreče in nestabilnost držav – je mogoče povezati z vprašanji upravljanja zemljišč, kar krepi potrebo po dajanju prednosti celoviti zemljiški reformi.

Gospodarska rast in zmanjševanje revščine

Priznane in vpisane premoženjske pravice spodbujajo gospodarsko rast ter izboljšujejo možnosti za naložbe zaradi dostopa do kapitala in poceni posojil z uporabo zemljišč kot zavarovanja. Varnost posesti ustvarja večjo produktivnost, spodbuja podjetništvo z dostopom do funkcionalnih trgov najema in prodaje ter povečuje tržne vrednosti z ustreznim vpisovanjem zemljiških posesti in registracijo malih in srednjih podjetij.

Medtem ko nepregledni, skorumpirani in neučinkoviti sistemi upravljanja zemljišč pomenijo veliko oviro za podjetništvo ter mala in srednja podjetja, zlahka prenosljive zemljiške pravice zmanjšujejo stroške dostopa do posojil in povečujejo priložnosti za pridobitno zaposlitev, kar prispeva k inovacijam in tehnološkemu napredku.

Na Kitajskem, na primer, so kmetijska reforma in izboljšane zemljiške pravice zmanjšale število podhranjenih ljudi s 387 milijonov leta 1969 na 150 milijonov sredi prvega desetletja 21. stoletja.

Kmetijska produktivnost in prehranska varnost

Mali kmetje predstavljajo 95 % potencialnih lastnikov zemljišč v državah v razvoju in so najbolj ranljivi. Zanesljive zemljiške določbe, ki jo obdelujejo, vpisane premoženjske pravice in pravne pristojnosti za odločanje močno spodbujajo lastnike zemljišč k vlaganju v inovativne tehnologije, ki povečujejo kmetijsko produktivnost in rodovitnost zemlje, jamčijo dostop do kapitala in trgov, pospešujejo lokalna gospodarstva, povečujejo prehransko varnost, zmanjšujejo preseljevanje in upočasnjujejo urbanizacijo.

V Etiopiji je Ameriška agencija za mednarodni razvoj (USAID) sodelovala z vlado pri uveljavljanju jasnih pravic za lastnike zemljišč. V 32 pilotnih okrožjih, kjer se je program izvajal, se je pridelek v zadnjih 3 letih povečal za vse do 40 % na jutro (40,5 arov) brez drugih vložkov¹. To je pomirilo pomisleke, ki jih je vlada imela na začetku projekta, in omogočilo razvoj reforme po vsej državi.

¹ USAID Etiopija, <http://ethiopia.usaid.gov/programs/feed-future-initiative/projects/land-administration-nurture-development-land>

Rast mest in prebivalstva

Glede na to, da bo do leta 2050 70 % svetovnega prebivalstva živel v mestih, lahko že samo sistem pravnega premoženja z vpisovanjem lastnine prebivalce barakarskih naselij in mestne skvoterje uvede v formalno gospodarstvo, ker njihova sredstva pretvarja v resnično merljivo in prenosljivo premoženje, kar ustvarja prihodnje gospodarske priložnosti.

Varovanje okolja in blažitev podnebnih sprememb

Zagotavljanje pravic ljudem, da sprejemajo odločitve o svojih sredstvih, skupaj s formalnimi določbami o dediščini in varstvu pred osebnimi interesi, zaradi katerih bi jim lahko zasegli premoženje, močno spodbuja lastnike zemljišč k trajnostnim naložbam v zemljišča za preprečevanje degradacije okolja in erozije tal s terasiranjem in namakanjem. Študija, ki jo je izvedla LANDESA, je razkrila, da je po ocenah gospodinjstvo s popolnoma varnim in prenosljivim zemljiščem za 59,8 % bolj pripravljeno vlagati v terasiranje kot gospodinjstvo, ki v naslednjih petih letih pričakuje prerazporeditev.

Zemljiške pravice žensk

Ženske, ki predstavljajo 70 % afriških kmetov, so običajno izključene iz zakonskih pravic. Formalno imajo v lasti samo 2 % zemlje. Toda, tudi kadar so njihove pravice priznane in je vzpostavljena nediskriminacijska politična reforma, tradicionalni običaji ovirajo ustrezno izvajanje. Ženske so pogosto prikrajšane že za informacije o tem, katere pravice lahko uveljavljajo, zato so programi ozaveščanja bistvenega pomena za njihov razvoj kot nosilk odločanja in gospodarskih subjektov.

Države po koncu konfliktov in nestabilne države

Osredotočanje na trdne sisteme upravljanja zemljišč in reševanje zemljiških sporov za obravnavo napetosti v državah po koncu konfliktov in nestabilnih državah je eden glavnih stebrov stabilnosti in trajnostnega razvoja.

Obsežni odkupi zemljišč (prilaščanje zemljišč)

V Afriki je formalno vpisanih le 10 % zemljišč, 90 % pa jih je še vedno upravljanih neformalno. Nacionalne elite in lokalni poglavarji že zgodovinsko nadzirajo nevpisane posamezne zemljiške parcele. V Etiopiji, kjer je agencija USAID prvič uvedla vpis zemljišč in listine o lastništvu, so kmetje v preteklosti trpeli zaradi ponavljajočih se nepričakovanih zaseganj zemljišč, samovoljnih prerazporeditev in nacionalizacije.

Zaradi tega so obsežni odkupi zemljišč neposredna posledica šibkega ali neobstoječega upravljanja zemljišč v državah v razvoju, kjer potekajo v pravni praznini z neštetiimi možnostmi za korupcijo, razlastitve brez ustreznega nadomestila in brez spoštovanja pravic vseh zainteresiranih strani. Po ocenah je bilo med letoma 2000 in 2010¹ 203 milijone hektarov zemlje po vsem svetu predmet obsežnih zemljiških kupčij. Med preiskovanjem vpliva velikih plantaž švicarskega podjetja *Addax Bioenergy* na okoliške lokalne skupnosti v Sierr Leone je organizacija *Action Aid* poročala, da je po mnenju 99 % vprašanih zaradi teh plantaž upadla

¹ <http://www.landmatrix.org/get-the-idea/global-map-investments/>

proizvodnja hrane v regiji¹.

Koraki za vzpostavitev formalnih premoženjskih pravic in trajnostnega upravljanja zemljišč v državah v razvoju

Trajnost preudarnega upravljanja zemljišč temelji na institucionalni reformi in razvoju zmogljivosti, ki ju spremlja proces vpisa posameznih zemljišč in registracije malih podjetij.

Vladne institucije morajo s pomočjo sodišč in državne policije igrati pomembno vlogo pri opredeljevanju in uveljavljanju premoženjskih pravic. Toda v nasprotju s splošnim napačnim dojemanjem država ni vir ali razdeljevalec premoženja, temveč njegov varuh. V mnogih primerih so bili nacionalni sistemi vpisovanja zemljiških pravic iz organizacij, ki varujejo zakonite zemljiške zahteve, pretvorjeni v organizacije, ki potrjujejo krajo zemljišč.

K zemljiški reformi in razvoju sistemov premoženjskih pravic je treba pristopiti z visoko stopnjo prožnosti glede na lokalne, kulturne in družbene pogoje znotraj naslednjega okvira:

1. zbiranje točnih podatkov o zemljiščih in izmere različnih vrst zemljišč;
2. vpisovanje zemljišč in sistematično vpisovanje pravic s pomočjo katastrskega kartiranja z uporabo cenovno ugodnih tehnologij in infrastrukture;
3. decentralizacija zemljiške administracije povečuje moč lokalnih skupnosti in posameznikov ter spodbuja odpravo korupcije, ki jo vsiljujejo lokalni veljaki s kupčijami s tujimi vlagatelji, in zahtev po nevpisanih parcelah;
4. posodabljanje in uvajanje računalniške tehnologije v upravljanje zemljišč povečujeta učinkovitost in preglednost ter omogočata pobiranje prihodkov. v Indiji je samo Karnataka početverila svoje prihodke od zemljišč s 120 milijonov USD leta 2000 na 480 milijonov USD leta 2008. Poleg tega so se uporabniki zaradi računalniške tehnologije izognili plačilu 16 milijonov USD podkupnin²;
5. sodelovanje vseh zainteresiranih strani in posvetovanje z njimi je izjemnega pomena za zagotavljanje polnega spoštovanja potreb in interesov vseh strani, zlasti revnih in ranljivih ljudi;
6. krepitev zmogljivosti sodišč v državah v razvoju za reševanje zemljiških sporov in upravljanje razlastitev mora biti del celostnega pristopa k utrditvi sodnih sistemov in pravne države. Hkrati ni mogoče zanemariti lokalnih političnih organizacij, ki so nastale z namenom varovanja zemljiških pravic, kajti pogosto so demokratične in zakonite, vendar za zunanje opazovalce niso pregledne, dokumentiranje zemljiških pravic pa ni natančno;
7. države v razvoju potrebujejo dobre javnofinančne politike, ki temeljijo na pošteni davčni politiki in dokumentirani oceni davkov, kar zahteva krepitev vpisovanja zemljišč in razmejevanje funkcij njihovega vrednotenja za beleženje natančnih letnih prihodkov od transakcij z zemljišči. Na Tajskem so se zaradi reforme letni prihodki od transakcij z zemljišči v obdobju 10 let šestkratno povečali;
8. podporni mehanizmi za nove lastnike zemljišč vodijo v spodbude za male kmete, da vlagajo v novo opremo in povečujejo kmetijsko proizvodnjo. Omogočanje lažjega prenosa

¹ Action Aid, *Broken promises: The impacts of Addax Bioenergy in Sierra Leone on hunger and livelihoods*, september 2013.

² Deininger, K., H. Selod in A. Burns. 2012. *The Land Governance Assessment Framework: Identifying and Monitoring Good Practice in the Land Sector*. Svetovna banka, Washington, DC.

tehnologij in usposabljanje novih lastnikov zemljišč za uporabo inovativnih tehnik ter najboljših praks so temeljnega pomena v prvih letih po vpisu zemljišča.

Postavljanje premoženjskih pravic v središče razvojne politike EU

Evropska unija mora imeti vodilno vlogo v boju proti prilaščanju zemljišč. Spreminjanje šibkega ali celo neobstoječega upravljanja zemljišč v državah v razvoju ter zagotavljanje jasnih in varnih premoženjskih pravic ljudem bosta omogočila pregled nad pogodbenimi dogovori, onemogočala razlastitve in prerazporeditve brez poštenega nadomestila ter odpravila malomarnost.

Varni sistemi zemljiške posesti niso kratkoročen podvig, temveč zahtevajo dolgoročen pristop in usklajena prizadevanja številnih subjektov od vlad do civilne družbe in od mednarodnih donatorjev do javnih in zasebnih akterjev.

Da bi Evropska unija postala pomemben dejavnik pri pospeševanju uveljavljanja premoženjskih pravic in boju proti prilaščanju zemljišč, to poročilo priporoča, da:

- Evropska Komisija pri pripravi in izvajanju državnih strateških dokumentov določi jasno opredeljeno proračunsko vrstico za premoženjske pravice v državah v razvoju, zasnovano tako, da bo podpirala dolgoročno reformo upravljanja zemljišč in racionalizirala zemljiško posest;
- se formalizacija premoženjskih pravic in vpisovanja zemljišč vključi v razvojno agendo po letu 2015;
- je treba razviti splošen mehanizem pravne odgovornosti pod okriljem Združenih narodov, katerega izrecen namen bo podpora zemljiški reformi ter pregledno in odgovorno spremljanje upravljanja zemljišč, ob sočasnem spodbujanjem držav k spoštovanju in obravnavanju zemljiških zahtevkov posameznikov in skupnosti.

15.7.2011

MNENJE ODBORA ZA PRAVICE ŽENSK IN ENAKOST SPOLOV

za Odbor za razvoj

o vlogi premoženjskih pravic, lastnine in ustvarjanja bogastva pri izkoreninjenju revščine in spodbujanju trajnostnega razvoja v državah v razvoju (2011/2009(INI))

Pripravljalnica mnenja: Silvia Costa

POBUDE

Odbor za pravice žensk in enakost spolov poziva Odbor za razvoj kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- A. ker se ženske v državah v razvoju soočajo z veliko razliko med spoloma pri lastninskih pravicah in lastništvu, zlasti pri dostopu do proizvodnih virov, kot sta zemlja in živina; ker ženske obvladujejo manj kmetijskih zemljišč kot moški in ker so njihova zemljišča po navadi slabše kakovosti; ker bi lahko z odpravo razlik med spoloma pri dostopu do proizvodnih virov zmanjšali število lačnih ljudi v svetu za 12 do 17 %¹,
- B. ker ženske in deklice predstavljajo več kot 60 % oseb, ki trpijo lakoto, in ker 60 do 80 % hrane v državah v razvoju pridelajo ženske²,
- C. ker v mnogih državah v razvoju lastninske pravice, zagotovljen dostop do zemlje in dostop do varčevanja in posojil za ženske niso družbeno priznani, ker ženske na taki diskriminatorni podlagi še posebej težko zakonito uveljavljajo lastninske pravice in zlasti pravice do dedovanja,
- D. ker ima vsak posameznik na podlagi člena 25 Splošne deklaracije o človekovih pravicah pravico do pridobivanja virov in sredstev, potrebnih za proizvodnjo ali zagotavljanje hrane v zadostnih količinah za njegovo preživetje,
- E. ker razvite države v državah v razvoju vse pogosteje odkupujejo velika zemljišča za komercialne ali strateške namene, kot so kmetijska proizvodnja, zanesljiva preskrba s

¹ Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), *The State of Food and Agriculture*, 2011, str. 5.

² Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), *Policy Brief No 5, Economic and Social Perspectives*, avgust 2009.

hrano ter proizvodnja energije in biogoriv, s čimer se v teh državah kršijo zlasti lastninske pravice žensk; ker ženske v državah v razvoju pogosto nimajo možnosti za izkoriščanje pravne pomoči in zastopstva, da bi se uspešno pritožile zoper kršitve lastninskih pravic,

1. poziva Komisijo in države članice, naj namenijo dovolj finančnih sredstev za razvojno pomoč in naj pri zagotavljanju te pomoči z obstoječimi finančnimi sredstvi razpolagajo stroškovno učinkovito, ustrezno in praktično, poleg tega pa naj v okviru politike sprejmejo posebne določbe za odpravo razlik med spoloma pri zagotovljenem dostopu do zemlje ter drugih lastninskih pravicah in lastništvu, med drugim z odpravo vseh oblik diskriminacije žensk v zakonodaji v skladu z načeli pekinške deklaracije;
2. ponovno poudarja, da se je Evropska unija zavezala, da bo v okviru trajnostnega razvoja zmanjšala revščino po svetu, in da bi morala Evropska unija v vse svoje politike in postopke v zvezi z odnosi z državami v razvoju kot izrazito komponento vključiti enakost med spoloma¹;
3. poudarja, da je treba okrepiti politiko za zagotovitev enakega dostopa žensk do lastnine v državah v razvoju, kot ga imajo moški; meni, da je to treba upoštevati v državnih programih, poleg tega pa je treba poskrbeti še za nujne finančne podporne mehanizme (kot so varčevanje, posojila, nepovratna sredstva, mikroposojila in zavarovanje); meni, da bodo te okrepljene politike prispevale h krepitvi vloge žensk in nevladnih organizacij ter spodbudile podjetništvo žensk; meni, da bodo izboljšale izobraženost žensk o pravnih in finančnih zadevah, podprle izobraževanje deklet, povečale širjenje in dostop do informacij ter vzpostavile storitve pravne pomoči ter usposabljanje ponudnikov finančnih storitev za občutljivost glede vidika spola;
4. poziva Komisijo in države članice, naj pri razvojnem delu dejavno spodbujajo podjetništvo žensk in lastninske pravice kot del procesa povečevanja neodvisnosti žensk od njihovih zakonskih partnerjev in krepitve gospodarstva njihovih držav;
5. poziva Komisijo in države članice, naj v svojih politikah za razvojno pomoč upoštevajo dejstvo, da vlagatelji iz razvitih držav v velikem obsegu odkupujejo zemljišča v državah v razvoju, zlasti na afriški celini, kar vpliva na lokalne kmete in je pogubno za ženske in otroke, ter naj jih zaščitijo pred obubožanjem, lakoto in prisilnim izgonom iz njihovih vasi in z njihove zemlje;
6. poziva Komisijo in države članice, naj v okviru OZN preučijo učinek takšnega odkupovanja zemljišč na dezertifikacijo kmetijskih zemljišč, na izgubo pravic žensk do prebivanja in njihovih lastninskih pravic, zlasti samskih žensk ali mater samohranilk, na zanesljivo preskrbo s hrano in na sposobnost preživetja žensk in njihovih otrok ter vzdrževanih oseb;
7. poziva Komisijo in države članice, naj v okviru razvojnih in humanitarnih politik zagotovijo, da bodo države v razvoju v zvezi z lastninskimi pravicami sprejele zakonodajne ukrepe za spodbujanje enakosti med spoloma in preprečevanje diskriminacije na podlagi etnične pripadnosti, rase in zakonskega stanu ter preučile, kako bi lahko odpravile pomembne družbene, politične in kulturne omejitve pri pridobivanju zemljiških

¹ UL C 46, 24.2.2006

pravic;

8. poziva delegacije Evropske unije v državah v razvoju, naj s spremljanjem zagotovijo, da lastninske pravice žensk ne bodo kršene, ter tako preprečijo tveganje revščine in socialne izključenosti med ženskami;
9. opozarja, da je 15. oktober razglašen za svetovni dan kmečkih žensk, in poziva Evropsko unijo ter države članice, naj v državah v razvoju spodbujajo kampanje za ozaveščanje;
10. poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo pravice žensk glede dostopa do zemlje, dedovanja, posojil in prihrankov po koncu spopadov, zlasti v državah, kjer pravice žensk niso pravno zavezujoče in družbeno priznane ter kjer spolno pristranska zakonodaja, tradicionalni odnos do žensk in socialne hierarhije, v katerih prevladujejo moški, predstavljajo ovire pri doseganju enakosti in pravične obravnave žensk; poziva EU, naj spodbudi vključevanje nedavno ustanovljene organizacije ZN za ženske v to vprašanje.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	13.7.2011
Izid končnega glasovanja	+ : 29 - : 0 0 : 1
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Regina Bastos, Edit Bauer, Marije Cornelissen, Silvia Costa, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Zita Gurmai, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Nicole Kiil-Nielsen, Astrid Lulling, Barbara Matera, Angelika Niebler, Siiri Oviir, Antonija Prvanova (Antonyia Parvanova), Nicole Sinclair, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Eva-Britt Svensson, Britta Thomsen, Marina Yannakoudakis, Anna Záborská
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Izaskun Bilbao Barandica, Vilija Blinkevičiūtė, Christa Klauß, Mojca Kleva, Marija Nedelčeva (Mariya Nedelcheva), Norica Nicolai, Hrisula Paliadeli (Chrysoula Paliadeli), Antigoni Papadopulu (Antigoni Papadopoulou), Sirpa Pietikäinen
Namestniki (člen 187(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Jacek Włosowicz

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	11.2.2014
Izid končnega glasovanja	+: 15 -: 4 0: 5
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Thijs Berman, Ricardo Cortés Lastra, Véronique De Keyser, Nirj Deva, Leonidas Donskis, Charles Goerens, Catherine Grèze, Mikael Gustafsson, Bill Newton Dunn, Jean Roatta, Birgit Schnieber-Jastram, Michèle Striffler, Keith Taylor, Anna Záborská, Iva Zanicchi
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Philippe Boulland, Emer Costello, Edvard Kožušník, Csaba Óry, Cristian Dan Preda, Judith Sargentini
Namestniki (člen 187(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Josefa Andrés Barea, Małgorzata Handzlik, Tadeusz Ross